

УДК 378.016

Т. В. Гладкій

hladky@onu.edu.ua

М. В. Ткаченко

m.tkachenko@onu.edu.ua

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
м. Одеса, Україна*

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ

Важливим фактором продуктивного навчання є оптимальне співвідношення чуттєвих і раціональних компонентів мислення у пізнавальній діяльності студентів. Сучасні наукові дослідження засвідчують, що застосування методів, які ґрунтуються на образному мисленні, сприяє швидшому засвоєнню нової інформації та її кращому запам'ятовуванню [2].

Образне мислення дорослої людини співіснує з наочно-дійовим і вербальним і має досить важливе навантаження в системі інтелекту. Образи, які створюються різноманітними засобами наочності, включаються з понятійно-вербальними елементами думки у діяльність мозку для побудови складної цілісної конструкції, пов'язаної із засвоєнням теоретичного знання. Образ виявляється значно багатшим, аніж сконцентроване в понятті логізоване пізнання. Він насичений почуттями, емоціями. Це пояснюється тим, що в обробці інформації, яка сприймається в образній формі, задіяна права півкуля головного мозку. Її діяльність характеризується паралельною і одночасною обробкою інформації з меншим церебральним напруженням. Інформація у вигляді образів, краще зберігається у пам'яті. Тому навчання, яке ґрунтується на образному мисленні, забезпечує легше засвоєння і запам'ятовування нового матеріалу за короткий час без значних довільних зусиль. Ліва півкуля обробляє інформацію послідовно у формі вербально-логічних конструкцій, що потребує додаткової активізації мозкової діяльності для засвоєння нових знань [3].

Комплексною програмою розвитку образного мислення вважають ейдотехніку. Вона ґрунтується на максимальному використанні образного типу інформації, задіюючи резерви правої півкулі головного мозку [1].

У процесі вивчення анатомії людини нами широко використовуються методи, які базуються на образному мисленні. Під час розгляду натуральних об'єктів та їх моделей, візуально підкреслюємо їх головні складові, здійснюючи перекодування образної інформації у вербальну і навпаки. Внаслідок цього наочні образи динамічно поєднуються з раціонально-

вербальними елементами мислення, що забезпечує глибоке розуміння навчального матеріалу, формування здатності володіти новими термінами, практично застосовувати отримання знання.

Для самостійної роботи студентів нами розроблено навчальний наочний посібник «Анатомія людини», який містить схематичні зображення будови основних органів людини та пояснення до них. Під час вивчення нового матеріалу ми пропонуємо студентам складати опорні конспекти. Опорні конспекти виступають методом згортання і візуалізації навчального матеріалу та є відображенням його короткого змісту у вигляді опори – знаково-символічного, схематичного, логічно послідовного зображення головного з широким використанням асоціацій.

Кращому засвоєнню навчального матеріалу сприяє також застосування методу піктограм. Сама назва – піктограма (від лат. *pictus* – намальований; грецьк. *grapho* – пишу) позначає малюнковий аркуш, коли предмети, події, дії позначаються малюнками або умовними знаками. Зокрема, цим методом зображається рефлекторна дуга, механізм гуморальної регуляції тощо. Студентам також пропонується самостійно проводити записи нового матеріалу піктографічним письмом, а потім за допомогою піктограм відтворити його.

Під час вивчення курсу «Анатомія людини» студентам потрібно засвоїти велику кількість нових термінів, знати особливості будови органів, кількісні параметри, які їх характеризують. На цих знаннях базується подальше вивчення навчальних дисциплін, зокрема «Фізіології людини». Для міцного запам'ятовування навчального матеріалу нами використовується метод асоціацій. Виділяють декілька типів асоціацій: за подібністю, за контрастом (протилежні поняття); за співвідношенням частини і цілого, за підпорядкуванням, за суміжністю в часі або просторі, за числом і т. п.

Зокрема, пропонуємо такі асоціації: 7 шийних хребців – 7 днів тижня; 12 грудних хребців, 12 пар ребер, 12-пала кишка – 12 місяців у році. Асоціаціями за формою є порівняння нирок з бобами, легень – із губкою.

Метод місць або метод Цицерона ґрунтується на зорових асоціаціях. Він включає ідентифікацію знайомих місць, розташованих послідовно; створення образів елементів, які слід запам'ятати і поєднання їх з місцями; відтворення елементів запам'ятовування шляхом «відвідування» цих місць. Під час оволодіння новими знаннями рекомендуємо залишати сліди інформації на стінах (вікнах або інших предметах) аудиторії, власної оселі

або добре знайомої місцевості, що в подальшому дозволить легше пригадати нові поняття.

За допомогою методу парадоксальних перетворень відбувається краще відтворення вивченого. Так, 32 зуби у дорослої людини включаємо в асоціацію з 32 травнем (неіснуюча дата у фільмі «Той самий Мюнхгаузен»). Студенти придумують свої асоціації до термінів, які мають бути незвичними, веселими, яскравими. З цією ж метою використовуємо акровербальний метод – вірші, смішні фрази, у яких зашифрована потрібна інформація.

Як свідчить наш досвід, використання методів, які ґрунтуються на образному мисленні, підвищує продуктивність навчання, сприяє міцному запам'ятовуванню та більш глибокому розумінні навчального матеріалу.

Список використаних джерел: 1. Антошук Є.В. *Учімося запам'ятовувати і пригадувати: швидка педагогічна допомога від Української школи ейдетики «Мнемозина»* / Є.В. Антошук. – Київ: Вирій, 2007. – 156 с. 2. Наварчук Н. *Викладання анатомії як мистецтво якісного запам'ятовування, клінічного відтворення і практичного застосування* /Н. Наварчук, О. Гузік //Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. (АПСНІМ). – 2017. – № 4 (16). – С. 10-13. 3. Усольцев А. П. *Наглядность и ее функции в обучении* /А. П. Усольцев, Т. Н. Шамало // Педагогическое образование. – 2016. – № 6. – С. 102-109.